

### บทที่ 3

#### วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อศึกษาระดับ ปัญหา และอุปสรรคของการใช้กระบวนการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพและเปรียบเทียบการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงาน และการได้รับการฝึกอบรม ที่แตกต่างกันในโรงพยาบาลจิตเวช สังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานกับผู้ป่วยจิตเวชตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปและไม่อยู่ในระหว่างอบรมหรือลาศึกษาต่อ ในโรงพยาบาลจิตเวช สังกัดกรมสุขภาพจิตจำนวน 10 แห่งคือโรงพยาบาลสมเด็จพระยา โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมา โรงพยาบาลจิตเวชนครพนม โรงพยาบาลนิติจิตเวช โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ โรงพยาบาลสวนปรุง โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ โรงพยาบาลศรีธัญญา และโรงพยาบาลจิตเวชนครสวรรค์ จำนวนประชากรทั้งสิ้น 876 คน

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะที่ระดับความเชื่อมั่น .95 ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง.05 (Yamane, 1973, อ้างในประคอง วรรณสูตร, 2538) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 275 คน

$$\text{จากสูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e<sup>2</sup> = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เพิ่มกลุ่มตัวอย่างจากเดิมอีกร้อยละ 20 เนื่องจากคาดว่าจะได้รับแบบสอบถามคืนประมาณร้อยละ 80 (Lameshow, Hosmer, Kler, & Lwanga, 1990) จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 330 คน

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (proportional stratified sampling) ดังนี้

1. หาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาลโดยคำนวณตามสัดส่วนประชากรในแต่ละโรงพยาบาล
2. ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากแบบไม่แทนที่จากรายชื่อพยาบาลวิชาชีพในแต่ละโรงพยาบาลให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการตามสัดส่วนที่คำนวณไว้ได้ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพในแต่ละโรงพยาบาล

| โรงพยาบาล                  | ประชากร | กลุ่มตัวอย่าง |
|----------------------------|---------|---------------|
| 1. สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ | 123     | 47            |
| 2. จิตเวชขอนแก่น           | 65      | 24            |
| 3. จิตเวชนครราชสีมา        | 52      | 19            |
| 4. นิตจิตเวช               | 43      | 17            |
| 5. พระศรีมหาโพธิ์          | 125     | 48            |
| 6. สวนปรุง                 | 112     | 42            |
| 7. สวนสราญรมย์             | 160     | 60            |
| 8. ศรีธัญญา                | 169     | 63            |
| 9. จิตเวชนครสวรรค์         | 14      | 5             |
| 10. จิตเวชนครพนม           | 13      | 5             |
| รวม                        | 876     | 330           |

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาค้นคว้าจาก ตำราเอกสาร บทความวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และการได้รับการฝึกอบรมเรื่องกระบวนการพยาบาล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามระดับของการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของวาร์คาร์ลอริส (Varcarloris, 1998) มีจำนวน 77 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับกิจกรรมที่พยาบาลปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาลโดยเริ่มตั้งแต่ การประเมินภาวะสุขภาพจำนวน 38 ข้อ การวินิจฉัยการพยาบาลจำนวน 6 ข้อ การวางแผนการพยาบาลจำนวน 8 ข้อ การปฏิบัติการพยาบาลจำนวน 17 ข้อและการประเมินผลจำนวน 8 ข้อ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบตามกิจกรรมที่ผู้ตอบปฏิบัติจริง โดยมีเกณฑ์การให้ค่าคะแนนดังนี้

| คะแนน | ระดับของการปฏิบัติ                               |
|-------|--------------------------------------------------|
| 5     | ทำทุกครั้งที่ได้รับการมอบหมายให้ดูแลผู้ป่วย      |
| 4     | ทำเกือบทุกครั้งที่ได้รับการมอบหมายให้ดูแลผู้ป่วย |
| 3     | ทำบางครั้งที่ได้รับการมอบหมายให้ดูแลผู้ป่วย      |
| 2     | ทำน้อยครั้งที่ได้รับการมอบหมายให้ดูแลผู้ป่วย     |
| 1     | ไม่ได้ทำเลย                                      |

การคิดคะแนนของแบบสอบถามการใช้กระบวนการพยาบาลโดยคิดจากค่าเฉลี่ยของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์ดังนี้ คือ

| คะแนนเฉลี่ย | ความหมาย                                   |
|-------------|--------------------------------------------|
| 4.50-5.00   | การใช้กระบวนการพยาบาลอยู่ในระดับมากที่สุด  |
| 3.50-4.49   | การใช้กระบวนการพยาบาลอยู่ในระดับมาก        |
| 2.50-3.49   | การใช้กระบวนการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง    |
| 1.50-2.49   | การใช้กระบวนการพยาบาลอยู่ในระดับน้อย       |
| 1.00-1.49   | การใช้กระบวนการพยาบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด |

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคของการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจิตเวช ซึ่งสร้างขึ้นโดยผู้วิจัย คำถามมีจำนวน 6 ข้อใหญ่โดยมีคำถามแบบให้ตอบว่ามีหรือไม่มี และคำถามเป็นแบบปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น การแปลผลคะแนนโดยการนำมาจัดหมวดหมู่ในแต่ละข้อคำนวณเป็นความถี่และร้อยละ

#### การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมือ (content validity) ผู้วิจัยนำเครื่องมือทั้งหมดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องกระบวนการพยาบาล จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ รวมถึงเกณฑ์การคิดคะแนนได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index ; CVI) เท่ากับ .67 จากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาคำแนะนำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและส่งกลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาให้คำแนะนำอีกครั้งหนึ่งแล้วนำมาหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI) ได้เท่ากับ .87

2. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) ผู้วิจัยนำเครื่องมือทั้งหมดที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสวนปรุง เชียงใหม่แล้วนำแบบสอบถามการใช้กระบวนการพยาบาลทั้งฉบับมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.97 สำหรับความเชื่อมั่นการใช้กระบวนการพยาบาลด้านการประเมินภาวะสุขภาพได้เท่ากับ .96 ด้านการวินิจฉัยทางการพยาบาลได้เท่ากับ .84 ด้านการวางแผนการพยาบาลได้เท่ากับ .88 ด้านการปฏิบัติการพยาบาลได้เท่ากับ .93 และด้านการประเมินผลการพยาบาลได้เท่ากับ .93 ส่วนแบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคของการใช้กระบวนการพยาบาลหาความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (K-R 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

#### การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลและหัวหน้ากลุ่มงานพยาบาล โรงพยาบาลจิตเวชทั้ง 10 แห่ง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลทั้ง 10 แห่ง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลที่โรงพยาบาลสวนปรุง ซึ่งตั้งอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ด้วยตนเองและจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลศรีธัญญา โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมา โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น โรงพยาบาลจิตเวชนครพนม โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ โรงพยาบาลนิติจิตเวช โรงพยาบาลจิตเวชนครสวรรค์ ตามจำนวนรายชื่อตัวอย่างของแต่ละโรงพยาบาล ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะได้รับการพิทักษ์สิทธิในการให้ข้อมูล สามารถให้ข้อมูลตามความสมัครใจไม่ต้องระบุชื่อในแบบสอบถาม และไม่ได้บังคับให้ผู้ตอบแบบสอบถามต้องส่งคืนทุกฉบับ

3. ผู้วิจัยกำหนดขอรับแบบสอบถามคืนหลังจากได้รับแบบสอบถาม 2 สัปดาห์และเมื่อครบกำหนดแล้วยังไม่ได้รับคืน ผู้วิจัยได้ติดตามอีกครั้งรวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 5 สัปดาห์

4. แบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดจำนวนรวม 320 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 97 เมื่อตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์พบว่า มีจำนวน 290 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 87 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด จากนั้นจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติต่อไป

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) ตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ
2. ข้อมูลการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจิตเวช วิเคราะห์โดยหาคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ข้อมูลปัญหา และอุปสรรคของการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลแต่ละขั้นตอนนำมาจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ
4. เปรียบเทียบการใช้กระบวนการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันและการได้รับการฝึกอบรมต่างกันโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two- way ANOVA)